الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَ الْأَرْضَ وَ جَعَلَ الظُّلُمَاتِ وَ النُّورَ ثُمَّ الَّذِينَ كَفَرُوا بِرَبِّهِمْ يَعْدِلُونَ (1) هُوَ الَّذِي خَلَقَكُمْ مِنْ طِينِ ثُمَّ قَضَى أَجَلاً وَ أَجَلٌ مُسَمًّى عِنْدَهُ ثُمَّ أَنْتُمْ تَمْتَرُونَ (2) وَ هُوَ اللَّهُ فِي السَّمَاوَاتِ وَ فِي الْأَرْضِ يَعْلَمُ سِرَّكُمْ وَ جَهْرَكُمْ وَ يَعْلَمُ مَا تَكْسِبُونَ (3) وَ مَا تَأْتِيهِمْ مِنْ آيَةٍ مِنْ آيَاتِ رَبِّهِمْ إِلاَّ كَانُوا عَنْهَا مُعْرِضِينَ (4) فَقَدْ كَذَّبُوا بِالْحَقِّ لَمَّا جَاءَهُمْ فَسَوْفَ يَأْتِيهِمْ أَنْبَاءُ مَا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِءُونَ (5) أَ لَمْ يَرَوْا كَمْ أَهْلَكْنَا مِنْ قَبْلِهِمْ مِنْ قَرْنِ مَكَّنَّاهُمْ فِي الْأَرْضِ مَا لَمْ نُمَكِّنْ لَكُمْ وَ أُرْسَلْنَا السَّمَاءَ عَلَيْهِمْ مِدْرَاراً وَ جَعَلْنَا الْأَنْهَارَ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهِمْ فَأَهْلَكْنَاهُمْ بِذُنُوبِهِمْ وَ

أَنْشَأْنَا مِنْ بَعْدِهِمْ قَرْناً آخَرِينَ (6) وَ لَوْ نَزَّلْنَا عَلَيْكَ كِتَاباً فِي قِرْطَاسِ فَلَمَسُوهُ بِأَيْدِيهِمْ لَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا إِنْ هَٰذَا إِلاَّ سِحْرٌ مُبِينٌ (7) وَ قَالُوا لَوْ لاَ أُنْزِلَ عَلَيْهِ مَلَكٌ وَ لَوْ أَنْزَلْنَا مَلَكًا لَقُضِى الْأَمْرُ ثُمَّ لاَ يُنْظَرُونَ (8) وَ لَوْ جَعَلْنَاهُ مَلَكًا لَجَعَلْنَاهُ رَجُلاً وَ لَلْبَسْنَا عَلَيْهِمْ مَا يَلْبِسُونَ (9) وَ لَقَدِ اسْتُهْزِئَ بِرُسُل مِنْ قَبْلِكَ فَحَاقَ بِالَّذِينَ سَخِرُوا مِنْهُمْ مَا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِءُونَ (10)

Praise be to Allah, Who created the heavens and the earth, and made the darkness and the light. Yet those who reject Faith hold (others) as equal, with their Guardian-Lord. He it is created you from clay, and then decreed a stated term (for you). And there is with him another determined term; yet ye doubt within yourselves! And He is Allah in the heavens and on earth. He knoweth what ye hide, and what ye reveal, and He knoweth the (recompense) which ye earn (by your deeds). But never did a single one of the signs of their Lord reach them, but they turned

away therefrom. And now they reject the truth when it reaches them: but soon shall come to them the news of what they used to mock at. See they not how many of those before them We did destroy?- generations We had established on the earth, in strength such as We have not given to you - for whom We poured out rain from the skies in abundance, and gave (fertile) streams flowing beneath their (feet): yet for their sins We destroyed them, and raised in their wake fresh generations (to succeed them). If We had sent unto thee a written (message) on parchment, so that they could touch it with their hands, the Unbelievers would have been sure to say: "This is nothing but obvious magic!" They say: "Why is not an angel sent down to him?" If we did send down an angel, the matter would be settled at once, and no respite would be granted them. If We had made it an angel, We should have sent him as a man. And We should certainly have caused them confusion in a matter which they have already covered with confusion. Mocked were (many) messengers before thee; but their scoffers were hemmed in by the thing that they mocked.

تعریف اللہ کے لیے ہے جس نے زمین اور آسان بنائے، روشنی اور تاریکیاں
پیدا کیں۔ پھر بھی وہ لوگ جنہوں نے دعوت حق کوماننے سے انکار کر دیا ہے
دوسروں کو اپنے رب کاہمسر ٹھیرار ہے ہیں۔ وہی ہے جس نے تم کومٹی سے
پیدا کیا، پھر تمہارے لیے زندگی کی ایک مدت مقرر کر دی، اور ایک دوسری
مدت اور بھی ہے جو اس کے ہاں طے شدہ ہے۔ مگر تم لوگ ہو کہ شک میں

*

یڑے ہوئے ہو۔وہی ایک خداآ سانوں میں بھی ہے اور زمین میں بھی، تمہارے کھلے اور چھیے سب حال جانتا ہے اور جو برائی پابھلائی تم کماتے ہواس سے خوب واقف ہے۔لو گوں کا حال بیہ ہے کہ ان کے رب کی نشانیوں میں سے کو ئی نشانی ایسی نہیں جوان کے سامنے آئی ہواورا نہوں نے اس سے منہ نه موڑلیا ہو - چنانچہ اب جو حق ان کے پاس آیا تواسے بھی انہوں نے جھٹلا دیا-اچھا،جس چیز کاوہ اب تک مذاق اڑاتے رہے ہیں عنقریب اس کے متعلق کچھ خبریںانہیں پہنچیں گی- کیاانہوں نے دیکھانہیں کہ ان سے پہلے کتنی الیسی قوموں کو ہم ہلاک کر چکے ہیں جن کااپنے اپنے زمانہ میں دور دور ہ رہا ہے؟اُن کو ہم نے زمین میں وہاقتدار بخشا تھاجو تمہیں نہیں بخشاہے،ان پر ہم نے آسان سے خوب بار شیں برسائیں اور ان کے بنیجے نہریں بہادیں، (مگر جبِ انہوں نے کفران نعمت کیاتو) آخر کار ہم نے ان کے گناہوں کی یاداش میں انہیں تیاہ کر دیااوران کی جگہ دوسرے دور کی قوموں کواٹھایا-ایے پیغیبر ً! اگر ہم تمہارے اوپر کوئی کاغذ میں لکھی لکھائی کتاب بھی اتار دیتے اور

لوگ اسے اپنے ہاتھوں سے جھو کر بھی دیکھ لیتے تب بھی جنہوں نے حق کا انکار کیا ہے وہ یہی کہتے کہ یہ تو صر تک جادو ہے ۔ کہتے ہیں کہ اس نبی پر کوئی فرشتہ کیوں نہیں اتارا گیا؟ اگر کہیں ہم نے فرشتہ اتار دیا ہو تا تواب تک بھی کا فیصلہ ہو چکا ہوتا، پھر انہیں کوئی مہلت نہ دی جاتی ۔ اور اگر ہم فرشتے کو اتار تے تب بھی اسے انسانی شکل ہی میں اتار تے اور اس طرح انہیں اُسی شبہ میں مبتلا ہیں ۔ اے نبی ، تم سے پہلے بھی بہت سے میں مبتلا کر دیتے جس میں اب یہ مبتلا ہیں ۔ اے نبی ، تم سے پہلے بھی بہت سے رسولوں کا مذاق اڑا یا جا چکا ہے ، مگر ان مذاق اڑا نے والوں پر آخر کاروہی حقیقت مسلط ہو کر رہی جس کا وہ مذاق اڑا تے تھے۔

तारीफ़ अल्लाह के लिए है जिसने ज़मीन और आसमान बनाए, रौशनी और तारीकियाँ पैदा कीं | फिर भी वे लोग जिन्होंने दावते-हक़ को मानने से इनकार कर दिया है दूसरों को अपने रब का हमसर ठहरा रहे हैं | वही है जिसने तुमको मिट्टी से पैदा किया, फिर तुम्हारे लिए ज़िन्दगी की एक मुद्दत मुक़र्रर कर दी, और एक दूसरी मुद्दत और भी है जो उसके यहाँ तयशुदा है | मगर तुम लोग हो कि शक में पड़े हुए हो | वही एक ख़ुदा आसमानों में भी है और ज़मीन में भी, तुम्हारे खुले और छिपे सब हाल जानता है और जो बुराई या भलाई तुम कमाते हो उससे ख़ूब वाकिफ़ है | लोगों का हाल यह है कि उनके रब

की निशानियों में से कोई निशानी ऐसी नहीं जो उनके सामने आई हो और उन्होंने उससे मुँह न मोड़ लिया हो | चुनांचे अब जो हक़ उनके पास आया तो उसे भी उन्होंने झुटला दिया | अच्छा, जिस चीज़ का वे अब तक मज़ाक़ उड़ाते रहे हैं अनक़रीब उसके म्ताल्लिक़ कुछ ख़बरें उन्हें पहुँचेंगी | क्या इन्होंने देखा नहीं कि इनसे पहले कितनी ऐसी क़ौमों को हम हलाक कर चुके हैं जिनका अपने-अपने ज़माने में दौरा-दौरा रहा है? उनको हमने ज़मीन में वह इक़तिदार बख्शा था जो त्महें नहीं नहीं बख्शा है, उनपर हमने आसमान से ख़ूब बारिशें बरसाई और उनके नीचे नहरें बहा दीं, (मगर जब उन्होंने क्फ़राने-नेमत किया तो) आख़िरकार हमने उनके गुनाहों की पादाश में उन्हें तबाह कर दिया और उनकी जगह दूसरे दौर की क़ौमों को उठाया | ऐ पैग़म्बर, अगर हम तुम्हारे ऊपर कोई कागज़ में लिखी-लिखाई किताब भी उतार देते और लोग उसे अपने हाथों से छुकर भी देख लेते तब भी जिन्होंने हक़ का इनकार किया है वे यही कहते कि यह तो सरीह जादू है | कहते हैं कि उस नबी पर कोई फ़रिश्ता क्यों नहीं उतारा गया? अगर कहीं हमने फ़रिश्ता उतार दिया होता तो अब तक का फ़ैसला हो चुका होता, फिर इन्हें कोई मुहलत न दी जाती | और अगर हम फ़रिश्ते को उतारते तब भी उसे इनसानी शक्ल ही में उतारते और इस तरह इन्हें उसी श्ब्हे में मुब्तला कर देते जिसमें अब ये मुब्तला हैं | ऐ नबी, तुमसे पहले भी बह्त-से-रसूलों का मज़ाक़ उड़ाया जा चुका है, मगर उन मज़ाक़ उड़ानेवालों पर आख़िरकार वही हक़ीकत मुसल्लत होकर रही जिसका वे मज़ाक़ उड़ाते थे |